

ความขัดแย้งระหว่างทิเบตและจีน

ประวัติศาสตร์เหตุการณ์ความขัดแย้งระหว่างทิเบตและจีน

ในอดีตทิเบตเป็นดินแดนอิสระ แต่เป็นดินแดนที่ค่อนข้างอ่อนแอ เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่ยึดมั่นศรัทธาในศาสนา ทำให้ดินแดนแห่งนี้มีการสร้างกองกำลังทหารเพื่อรุกรานหรือป้องกันตนเองจาก ประเทศเพื่อนบ้านน้อยมาก ซึ่งประชากรส่วนใหญ่ที่เป็นชายก็จะบวชเป็นลามะ อีกทั้งผู้นำสูงสุดซึ่งคือองค์ดาไลลามะ ก็เป็นผู้นำทางจิตวิญญาณและศาสนาของชาติ ทำให้เมื่อมีการรุกรานจากประเทศต่างๆ จึงมีอำนาจในการต่อกรน้อยมาก จึงต้องพึ่งพิงประเทศเพื่อนบ้านที่เป็นมิตรกับตนในขณะนั้นอยู่บ่อยครั้ง ดังนั้นในประวัติศาสตร์ทิเบตเราจะเห็นได้ว่าการตกอยู่ภายใต้การปกครองของประเทศใกล้เคียง หรือได้รับความช่วยเหลือ สนับสนุน อยู่บ่อยครั้ง ซึ่งมีเพียงบางช่วงเวลา บางยุคสมัยเท่านั้นที่ทิเบตจะอยู่ได้ด้วยตนเองอย่างแข็งแกร่งและมีอำนาจเหนือดินแดนบริเวณใกล้เคียง

ในปัจจุบันทิเบตได้ชื่อว่าเป็นเขตปกครองพิเศษของประเทศจีน ซึ่งจีนนั้นถือว่าทิเบตเป็นส่วนหนึ่งของจีน ในยุคหลังนั้นเมื่อจีนสามารถรวมประเทศสำเร็จแล้วจึงหันมาสนใจกับดินแดนต่างๆ ภายในประเทศซึ่งทิเบตก็เป็นส่วนหนึ่งที่จีนคิดว่าต้องเข้ามาจัดการให้เรียบร้อย ทำให้จีนได้ส่งกองกำลังทหารเข้ามาควบคุมดินแดนแห่งนี้และเกิด “ข้อตกลง 17 ข้อ สำหรับอิสรภาพอันสงบสุขของทิเบตขึ้น” ซึ่งสนธิสัญญาฉบับนี้ค่อนข้างเป็นไปโดยการบังคับจากจีนที่ใช้กำลังทหารข่มขู่ให้ทิเบตยอมรับในข้อตกลงดังกล่าว ทำให้ประชาชนชาวทิเบตเกิดความไม่พอใจและก่อการจลาจลมากขึ้น เนื่องจากจีนได้ใช้กำลังเข้าปราบปรามการชุมนุมต่างๆ ที่ต้องการเรียกร้องเอกราช อีกทั้งทหารจีนที่เข้ามายังกดขี่ข่มเหงชาวทิเบตรวมถึงการทำลายอาคารทางศาสนา การจำคุกพระภิกษุและผู้นำชุมชนที่สำคัญของชาวทิเบต ซึ่งการยึดครองทิเบตของจีนยังมีการพยายามทำลายความเป็นหนึ่งเดียวของชาวทิเบตอย่างเป็นระบบ ทำให้เกิดการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นทำให้องค์ดาไลลามะเอง ซึ่งเป็นผู้นำของชาวทิเบตต้องอพยพไปตั้งรัฐบาลพลัดถิ่นนอกดินแดนของตนเองใน ประเทศเพื่อนบ้านที่มีวัฒนธรรมใกล้เคียงกันอย่างอินเดีย ถึงแม้ชาวทิเบตจะต้องผ่านกับสภาวะที่ถูกกดขี่อย่างหนักหน่วงและถูกทำลายล้างอย่างโหดร้ายทารุณ ชาวทิเบตก็ยังคงมีความหวังและไม่ยอมจำนนจนถึงในปัจจุบันก็เกิดการต่อต้านการ ปกครองของรัฐบาลจีนจากประชาชนชาวทิเบตอยู่บ่อยครั้งเพื่อแสดงออกให้สังคมโลก ได้เห็นความเป็นไปในทิเบต

ทิเบตนั้นเคยใช้ช่วงเวลาที่ยังเกิดปัญหาสุญญากาศทางการเมืองประกาศความเป็นเอกราชของดินแดนตนและมีการขับไล่ชาวจีนออกนอกประเทศ และมีการบังคับให้ผู้ปกครองจีนลงนามในข้อตกลงสามข้อเพื่อยอมรับว่าอำนาจปกครองทิเบตของจีนได้สิ้นสุดลง ซึ่งในขณะที่ประเทศจีนเกิดความวุ่นวายจากสงครามประชาชนและสงครามต่อต้านญี่ปุ่นแต่ไม่เคยประกาศสละสิทธิ์เหนือดินแดนทิเบต และเมื่อกองทัพปลดแอกประชาชนจีนยึดครองประเทศได้ ขับไล่รัฐบาลพรรคก๊กมินตั๋งไปได้แล้ว ในช่วงแรกพรรคคอมมิวนิสต์จีนซึ่งนำโดย เหมา เจ๋อตง ไม่ได้เข้าไปแทรกแซงในทิเบตมากนักเมื่อขึ้นครองอำนาจในช่วงแรก จนกระทั่งปี พ.ศ. 2493 กองทัพปลดปล่อยประชาชนจีนจึงเข้าสู่เขตชัมโดของทิเบตและปราบปราม การต่อต้านของทิเบตได้สำเร็จ ปี พ.ศ. 2494 รัฐบาลจีนเสนอข้อตกลง 17 ข้อให้ทิเบต เพื่อให้การยอมรับ

ว่าจีนมีอำนาจเหนือทิเบต ซึ่งเป็นการระบุว่าทิเบตเป็นส่วนหนึ่งของจีน ซึ่งทำให้จีนเริ่มเข้ามาปฏิรูปสังคมตามแบบการปกครองแบบคอมมิวนิสต์ในทิเบต ทำให้ประชาชนชาวทิเบตไม่พอใจและเกิดการต่อต้านมากขึ้นเป็นขบวนการซึ่งในช่วงแรกได้รับการสนับสนุนจากสหรัฐอเมริกา จีนจึงส่งกองกำลังทหารเข้าปราบปรามและยึดครองเมืองลาซา ซึ่งเป็นเมืองหลวงของทิเบต ทำให้องค์ดาไลลามะเสด็จลี้ภัยไปอินเดีย จีนจึงแต่งตั้งเซนลามะเป็นผู้นำของรัฐบาลทิเบตแทน และในปี พ.ศ. 2508 จีนได้จัดให้ดินแดนทิเบตที่เคยอยู่ภายใต้การปกครองของดาไลลามะเป็นเขตปกครองตนเองทิเบต มีผู้นำเป็นชาวทิเบตอยู่ภายใต้การควบคุมของชาวจีนที่เป็นตัวแทนจากพรรค คอมมิวนิสต์จีนอีกต่อหนึ่ง การแสดงออกทางวัฒนธรรมของทิเบตถูกจำกัดในช่วงปฏิวัติวัฒนธรรม ต่อมาเมื่อจีนมีการปฏิรูปเศรษฐกิจ การควบคุมทางวัฒนธรรมและศาสนาได้ผ่อนคลายลง อนุญาตให้ชาวต่างชาติเข้าไปในทิเบตได้

วิเคราะห์เหตุการณ์ทางการเมืองของเหตุการณ์ความขัดแย้งของทิเบตและจีน

ครั้งหนึ่งอังกฤษเคยมีความพยายามจะยึดครองดินแดนทิเบต ซึ่งกองทัพของอังกฤษก็สามารถมีชัยชนะเหนือรัฐบาลทิเบตได้อย่างไม่ยากนัก ซึ่งในครั้งนั้นอังกฤษได้มีการลงนามสัญญาระหว่าง อังกฤษ-จีน-ทิเบต ซึ่งมีแถลงการณ์อย่างชัดเจนว่า “อังกฤษรับรองความเป็นเจ้าเหนือดินแดนทิเบตของจีน” จะเห็นได้ว่าถึงแม้ช่วงที่จีนเองประสบปัญหาทางการเมืองภายในประเทศนั้น รัฐบาลจีนเองก็ไม่เคยยอมรับเอกราชของทิเบตและยังคงประกาศว่า ทิเบตเป็นดินแดนส่วนหนึ่งของจีน พร้อมกับได้พยายามส่งกองทหารไปฟื้นฟูอำนาจปกครองเหนือทิเบตโดยตลอด เป็นเหตุให้องค์ดาไลลามะเสด็จลี้ภัยไปตั้งรัฐบาลที่อิงกันอยู่ในประเทศอินเดีย และเคลื่อนไหวเรียกร้องอิสรภาพให้กับทิเบต

อย่างไรก็ตามไม่มีประเทศใดให้การรับรองความเป็นเอกราชของทิเบต หรือกล่าวว่า จีนละเมิดอธิปไตยทิเบต ข้อเรียกร้องที่นานาประเทศกล่าวหาต่อจีนก็เป็นเพียงประเด็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนเท่านั้น ทำให้ในช่วงหลังเมื่อไม่มีการสนับสนุนจากนานาประเทศมากนัก ชาวทิเบตจึงยุติขบวนการต่อสู้เพื่อเอกราชทิเบต การเคลื่อนไหวของชาวทิเบต จึงเน้นที่การเคลื่อนไหว อย่างสันติ เพื่อรักษาวิถีชีวิต และวัฒนธรรมของตน อย่างไรก็ตามประเด็นเรื่องเอกราชก็ยังฝังรากอยู่ในสำนึกของพวกเขา ซึ่งล่าสุดการเดินขบวนเรียกร้องเอกราชอย่างสันติเกิดขึ้นในช่วงการจัดงาน โอลิมปิก ทำให้รัฐบาลจีนเองต้องส่งกำลังทหารเข้าไปในลาซา พร้อมกับประกาศทำสงครามประชาชน เพื่อควบคุมสถานการณ์ในเมืองลาซา

การที่จีนมองว่าทิเบตเป็นส่วนหนึ่งของประเทศตนมาตั้งแต่เมื่อครั้ง จักรพรรดิในราชวงศ์ถัง กล่าวขยายอำนาจอิทธิพลเข้าไปในพื้นที่บริเวณนี้ อำนาจอิทธิพลของจีนเหนือทิเบตเป็นที่ยอมรับกันอย่างเป็นทางการในระหว่างคริสต์ศตวรรษที่ 18 และ 19 ซึ่งในช่วงนั้นทิเบตเองได้ขอเข้ามาเป็นดินแดนใต้อารักขาของจีนในห้วงเวลาดัง กล่าว และการที่ทิเบตประกาศอิสรภาพแต่เพียงฝ่ายเดียว ถือเป็นการสิ้นสุดการเป็นดินแดนใต้อารักขาดังกล่าวในทรวงศ์ของฝ่ายทิเบต ซึ่งในปัจจุบันการที่จีนได้พัฒนาประเทศจนเจริญรุ่งเรืองเป็นแถวหน้าของโลกนั้น ทำให้ประเทศต่างๆ มีผลประโยชน์ผูกพันกับจีนอย่างมากมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับเหล่าประเทศมหาอำนาจอย่างสหรัฐอเมริกา หรือกลุ่มสหภาพยุโรป ซึ่งเคยให้การสนับสนุนทิเบตในอดีต ก็ได้แต่เพียงกล่าวหาจีนเพียงปัญหาด้านสิทธิมนุษยชน การใช้ความรุนแรงเท่านั้น

เนื่องจากต้องการผูกมิตรกับจีนด้วยผลประโยชน์มหาศาลในการเข้าไปลงทุนในตลาดที่ใหญ่เป็นอันดับต้นๆ ของโลก ปัญหาที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่ในทิเบตนั้นเกิดจากการดำเนินนโยบายที่ผิดพลาดของ จีนเป็นส่วนหนึ่ง เนื่องจากการใช้กำลังทหารเข้าจัดการกับปัญหาเป็นเพียงการกดทับปัญหาเอาไว้ มิได้แก้ไขได้อย่างถูกต้อง เสมือนกับรอวันที่จะปะทุรุนแรงขึ้นอีกครั้งหนึ่ง และในปัจจุบันเองจีนก็มีความพยายามในการกลืนชาติด้วยการสนับสนุนให้ชาวจีน อื่นเข้าไปตั้งรกราก รวมทั้งกระบวนการลดทอนความศักดิ์สิทธิ์ เปลี่ยนวัฒนธรรมทิเบตให้เหลือสถานะเป็นเพียงวัตถุ นำไปสู่ความขัดแย้งระหว่างชาวทิเบตซึ่งเป็นชนท้องถิ่น ที่รู้สึกว่าการพัฒนา วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของตนกำลังถูกคุกคาม วัดวาอารามทิเบตได้รับการบูรณะอย่างสวยงาม ทว่าความสวยงามดังกล่าวมีขึ้นเพื่อให้นักท่องเที่ยวต่างชาติเท่านั้น

ในปัจจุบันเองในดินแดนทิเบตก็เกิดการประท้วงเกิดขึ้นอยู่บ่อยครั้ง โดยเฉพาะเมื่อจีนมีการจัดงานสำคัญๆ ของโลก ชาวทิเบตจะอาศัยช่วงนี้ในการแสดงให้โลกรู้และดึงความสนใจมาที่ดินแดนตน และการต่อต้าน การชุมนุมมักเกิดขึ้นในวาระครบรอบปีของเหตุการณ์ในปี พ.ศ.2502 ซึ่งเป็นการต่อต้านรัฐบาลจีนของชาวทิเบตครั้งใหญ่ ซึ่งการปราบปรามส่งผลให้มีผู้เสียชีวิตมากมายในเหตุการณ์ครั้งนั้น อย่างไรก็ตามในปัจจุบันดาไลลามะ ผู้นำของชาวทิเบตได้กล่าวว่าการชุมนุมในแต่ละครั้งก็เพื่อสิทธิในการปกครอง ตนเองเท่านั้น โดยท่านได้กล่าวว่า “ไม่มีความต้องการประกาศอิสรภาพ หากแต่ต้องการอยู่กับประเทศจีนอย่างมีสิทธิในการปกครองตัวเอง และต้องการให้ชาวทิเบตรักษาวัฒนธรรม ศาสนา ขนบธรรมเนียมประเพณี และมีสิทธิชุมชนในการปกป้องสิ่งแวดล้อมและตัดสินใจด้านการพัฒนา” เท่านั้น